

6. terenske vaje pri predmetu geografija:

PREMOGOVNIŠTVO

Premogovništvo je zaznamovalo razvoj Šaleške doline. V prej kmetijsko pokrajino je privabilo energetiko in kasneje različno industrijo. TE Šoštanj, ki dobi premog iz premogovnika Velenje, daje energijo že 120 let. Začetki premogovništva segajo daleč nazaj, v 18. stoletje – dovoljenje za rudarjenje je dala Marija Terezija. Leta 1666 so prvič naleteli na premog. Približno 200 let kasneje, okoli leta 1846 so začeli premog tudi kopati. Leta 1875 se je začela proizvodnja, sledilo je industrijsko pridobivanje premoga. Stari jašek, ki sedaj ni več tako pomemben, so začeli graditi leta 1885.

Mesto Velenje se je s premogovništvom začelo hitro razvijati. Nastajati so začele rudarske kolonije oz. rudarska naselja. Ker so potrebovali vedno več delovne sile, so morali delati tudi otroci. To delo je bilo zelo težko (držali so konje, ko so vlekli premog). Leta 1885 so prepovedali, da bi delali otroci mlajši od 14 let. Rudarji se trdega dela niso ustrašili, čeprav je prihajalo do zelo hudih nesreč. Predvsem zaradi eksplozije metana. Ampak danes ja za to že poskrbljeno, saj imajo posebne senzorje, ki merijo pline v jaških. Zato je danes to delo bolj varno, kot je bilo nekoč. Delo rudarjev je bilo zelo slabo plačano, glede na to, v kakšnih razmerah so delali in kako dolg delovni čas so imeli.

Rudnik je zaradi svoje lege med prvo in drugo svetovno vojno imel pomembno vlogo zaradi surovin. Nemška okupacija je prinesla veliko škodo. Po drugi svetovni vojni je postal rudnik zelo pomemben. Zgradili so tudi TE Šoštanj, ki je pomenila hiter razvoj. V Velenje je prihajalo vse več strokovnjakov in delovne sile. Potrebe po premogu so bile vedno večje in zato so bile vedno večje tudi potrebe po mehanizaciji. Madžarski strokovnjaki so zgradili nov jašek. Jugoslavija je zelo dobro skrbela za rudnik. Leto 1972 zaznamuje v Velenjski kotlini odprtje jame Pesje, ki je pomenila pospešitev celotne mehanizacije. Poseben pomen pa je dobil izobraževalni center rudarskih študentov. V Velenju so najdebelejši sloji lignita na svetu, vendar pa nima velike vrednosti, ker je lignit najslabše kakovosti. Leta 1986 je bil dograjen rudniški objekt in odstranjeni so bili stari stroji, kar je pomenilo nekoliko lažje delo. Temu je bilo tako zaradi razvoja tehnologije, ki je odpravila tudi ročno delo. V današnjem času se rudarji menjajo 3-krat dnevno. Delovnik rudarjev je dolg 8 ur. Na začetku premogovništva so rudarji delali 12 ur na dan. Knapi (kot se imenujejo drugače) se razlikujejo po čeladah (imajo več barv čelad in vsaka barva ima svoj pomen).

Danes je v rudniku drugače, kot je bilo nekoč. Tehnologija odkopavanja premoga ja zaznamovana tako, da ščiti stroj in opozarja pred udorom vode, kar je pomenilo prej velik problem. Pri izdelavi jamskih rogov se zavarujejo z vrtnjem. Postavijo trajne (jekleni loki, beton) in začasne jamske droge (postavijo jih po etažah in jih sproti rušijo – so iz lesa in plastične mase). Imajo odkopno metodo: varno delo ter čim manj izkopnih izgub. Izkopanine odvažajo z verižnimi transporterji. Večji del premoga pridobivajo z vrtnjem, zaradi česar pa nastajajo jezera.

V Velenjski kotlini so se ugreznila 3 jezera. Velenjski lignit je star približno 2,5 milj.let. Rudarji so plačani po delu, torej več izkopljejo, večjo imajo plačo. Plasti premoga so debele okoli 150 m. Tako debelih plasti niso našli še nikjer na svetu. Problem premogovništva je, da se zaradi tega ugreza površje vendar mislim, da ta problem v Velenjski kotlini rešujejo zelo dobro in učinkovito, saj to ugreznanje načrtujejo že v naprej in potem ta teren sanirajo in ga spremenijo v navidez naravno pokrajno.